

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU41

En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner att den 15 september 2023 ska vara en tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av H.M. Konung Carl XVI Gustafs trontillträde. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår följdmotionen.

En tillfällig flaggdag kan enligt utskottet lyfta fram monarkins roll för Sveriges historia och samtidigt uppmärksamma kungens långa troninnehav.

I betänkandet finns en reservation (V) och ett särskilt yttrande (S, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:123 En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	6
En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde.....	6
Reservation	8
En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde (V)	8
Särskilt yttrande.....	9
En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde (S, MP)	9
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Propositionen	10
Följdmotionen	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde

Riksdagen godkänner det regeringen föreslår om att den 15 september 2023 ska vara en tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av H.M. Konung Carl XVI Gustafs trontillträde.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:123 och avslår motion 2022/23:2396 av Jessica Wetterling m.fl. (V).

Reservation (V)

Stockholm den 15 juni 2023

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Matheus Enholm (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Pedersen (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP) och Lars Johnsson (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I propositionen föreslår regeringen att den 15 september 2023 ska vara en tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av kungens trontillträde. Ärendets beredning fram till dess att regeringen beslutat om propositionen framgår av propositionens avsnitt Ärendet och dess beredning.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilagan. Med anledning av propositionen har det lämnats in en följdmotion. Förslaget i motionen återges också i bilagan.

Bakgrund

Allmänna flaggdagar har funnits i almanackan sedan 1939. Almanackans förteckning över flaggdagar tillkom på initiativ av Bestyrelsen för svenska flaggans dag. Den hade då karaktären av en inofficiell rekommendation. På grund av upprepade önskemål om att de allmänna flaggdagarna skulle fastställas officiellt och förtecknas i en författning remissbehandlade regeringen en promemoria med förslag om en sådan reglering i form av en förordning. Regeringen redovisade promemorians förslag och sina överväganden i en proposition till riksdagen, som godkände vad regeringen anfört i ämnet (prop. 1981/82:109, bet. 1981/82:KU26, rskr. 1981/82:236). Regeringen beslutade därefter om förordningen (1982:270) om allmänna flaggdagar.

Det grundläggande syftet med de allmänna flaggdagarna är att högtidlighålla företeelser som har en koppling till landets gemensamma historia eller som annars är av särskilt stor betydelse för Sverige som nation. Den största delen av de allmänna flaggdagarna har varit flaggdagar i Sverige under många år. Flera av flaggdagarna knyter an till Sveriges statsskick som kungarike och till landets historiska samhörighet med Svenska kyrkan, medan andra knyter an till grundlagsfästa uttryck för parlamentarismens principer eller till företeelser som markerar Sveriges delaktighet i det internationella samfundet.

Det finns 19 allmänna flaggdagar. De är nyårsdagen, kung Carl XVI Gustafs namnsdag (den 28 januari), kronprinsessan Victorias namnsdag (den 12 mars), påskdagen, kung Carl XVI Gustafs födelsedag (den 30 april), första maj, pingstdagen, veterandagen (den 29 maj), Sveriges nationaldag och svenska flaggans dag (den 6 juni), dagen för Sveriges val till Europaparlamentet, midsommardagen, kronprinsessan Victorias födelsedag (den 14 juli), drottning Silvias namnsdag (den 8 augusti), dagen för val i hela riket till riksdagen, FN-dagen (den 24 oktober), Gustav Adolfsdagen (den 6 november), Nobeldagen (den 10 december), drottning Silvias födelsedag (den

23 december) och juldagen. Riksdagen har därutöver antagit riktlinjer för de allmänna flaggdagarna som innebär att antalet kungliga flaggdagar ska minska i samband med nästa tronskifte. Dessa ska då begränsas till att omfatta enbart troninnehavarens födelsedag och tronföljarens födelsedag från den dag tronföljaren fyller 18 år (prop. 2021/22:232, bet. 2021/22:KU39, rskr. 2021/22:393).

Regleringen om allmänna flaggdagar har vid ett tillfälle ändrats tillfälligt i syfte att uppmärksamma ett märkesår som är viktigt för den svenska demokratin. I syfte att högtidlighålla hundraårsminnet av riksdagens historiska principbeslut om införande av allmän och lika rösträtt i Sverige beslutade riksdagen våren 2018 att tillkännage för regeringen att den – i samråd med riksdagen – borde uppmärksamma märkesåret 2018 och särskilt överväga möjligheten att besluta om en tillfällig allmän flaggdag den 17 december 2018 (bet. 2017/18:KU28 punkt 5, rskr. 2017/18:337). Regeringen följde riksdagens uppmaning och beslutade att den 17 december 2018 skulle vara allmän flaggdag som minnesdag för demokratins genombrott.

Regleringen om allmänna flaggdagar faller inom regeringens primära normgivningsområde, den s.k. restkompetensen enligt 8 kap. 7 § regeringsformen. Det förhållandet att förslagen till författningsreglering på området har underställts riksdagen för godkännande innebär att förordningen om de allmänna flaggdagarna är riksdagsbunden och kan ändras på regeringens initiativ bara om ändringarna ligger inom ramen för de riktlinjer som riksdagen har godkänt.

Utskottets överväganden

En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner det regeringen föreslår om att den 15 september 2023 ska vara en tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av H.M. Konung Carl XVI Gustafs trontillträde och avslår motionen.

Jämför reservationen (V) och det särskilda yttrandet (S, MP).

Propositionen

I propositionen anförs att kung Carl XVI Gustaf sedan den 15 september 1973 är Sveriges statschef och därmed den monark i Sveriges historia som innehaft Sveriges tron under längst tid. Han är den sjunde monarken ur huset Bernadotte och efterträds enligt gällande successionsordning av Hennes Kungliga Höghet Kronprinsessan Victoria. I enlighet med gällande successionsordning har huset Bernadotte innehaft Sveriges tron alltsedan Karl XIV Johans trontillträde den 5 februari 1818, längre än någon tidigare ätt i Sveriges historia.

Vidare anförs att ett sätt att fira historiska händelser och ett tillfälle för den svenska befolkningen att manifestera nationell samhörighet är att flagga med den svenska flaggan. Att med en tillfällig allmän flaggdag fira minnesdagen 50 år efter vår nuvarande monarks trontillträde skulle kunna lyfta fram monarkens roll för Sveriges historia och samtidigt uppmärksamma kungens exempellöst långa troninnehav. En flaggdag för att fira denna händelse kan också enligt regeringen bidra på ett positivt sätt till en ökad känsla av nationell samhörighet.

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2396 av Jessica Wetterling m.fl. (V) föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna ser inget behov av att införa ännu en kunglig flaggdag, även om den är tillfällig. I motionen anförs att det är orimligt att regeringen nu väljer att prioritera att lägga tid på ett sådant förslag när det finns många andra frågor som är väsentligt mer akuta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att en tillfällig allmän flaggdag kan lyfta fram monarkins roll för Sveriges historia och samtidigt uppmärksamma kungens långa troninnehav. Utskottet tillstyrker därför propositionen och avstyrker motionen.

Reservation

En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde (V)

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2396 av Jessica Wetterling m.fl. (V) och
avslår proposition 2022/23:123.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att monarkin bör ersättas av ett demokratiskt och modernt statsskick. Jag ser därför inget behov av att införa en ny kunglig flaggdag även om den är tillfällig. Konstitutionsutskottet har också nyligen godkänt ett förslag från regeringen om att bl.a. de allmänna flaggdagarna med koppling till kungahuset ska bli färre. Jag anser dessutom att det inte är rimligt att regeringen i nuläget lägger tid på ett förslag om en tillfällig flaggdag. Många andra frågor är mycket mer angelägna, exempelvis stigande matpriser, höga boräntor och utmaningarna inom sjukvården. Jag anser därför att riksdagen bör avslå propositionen.

Särskilt yttrande

En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde (S, MP)

Ida Karkiainen (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Pedersen (S) och Jan Riise (MP) anför:

Flaggdagar är viktiga nationella symboler och en angelägenhet för hela Sverige. Ett förslag om en ny flaggdag bör därför ha en bred partipolitisk förankring innan det underställs riksdagen. I detta fall har inte en sådan förankring gjorts. Med hänsyn till den korta beredningstiden fanns särskilda skäl för att förankra förslaget. Vi har dock inget att invända mot förslaget om en tillfällig allmän flaggdag den 15 september 2023.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:123 En tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av konungens trontillträde:

Riksdagen godkänner det regeringen föreslår om att den 15 september 2023 ska vara en tillfällig allmän flaggdag för att högtidlighålla 50-årsdagen av H.M. Konung Carl XVI Gustafs trontillträde (avsnitt 3.2).

Följdmotionen

2022/23:2396 av Jessica Wetterling m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2022/23:123.